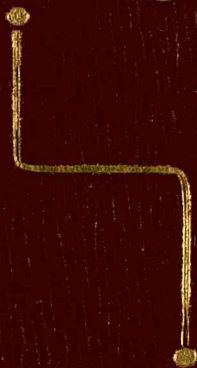

Nicolae Iorga

Pentru Țăranul Român

I. I. U.

I

1154

L

93A

BIBLIOTECA POPORALA
A „ASOCIATIUNII”

Anul XXI.

No. 189.

Pentru țăranul român

de

Nicolae Iorga

Editura Asociațiunii „Astra” Sibiu, Str. Șaguna 6.

Prețul 10 Lei

Pentru ce să iubim și să sprijinim „Astra“?

„Astra“, adevărată „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, înființată acum 70 de ani, în 1861, a fost, este și va fi societatea, care nutrește cele mai curate gânduri față de poporul românesc: vrea să-l ridice și în privința gospodăriei și în privința deșteptăciunii.

Numai dacă urmăm sfaturilor „Astrei“ vom fi un popor vrednic de a trăi, un popor, care stă cu cinste în Europa, între celelalte popoare înaintate.

Adunările generale ale „Astrei“ au fost totdeauna nește sărbători sufletești, locuri de întâlnire a celor buni ai noștri. Cărțile scoase de „Astra“ merită să fie cetite și răsctite. Bibliotecile înființate de ea aduc dragostea față de cartea bună românească. Expozițiile „Astrei“ arată hărnicia țăranei și țăranului român.

De aceea toți cari vreau propășirea neamului **trebuie** să sprijinească societatea „Astra“: țăran, meseriaș, cărturar, mic și mare, până la autoritățile Statului.

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 21-lea.

1931.

Nr. 189.

Pentru țăranul român

de

Nicolae Iorga.

— Publicație periodică. —

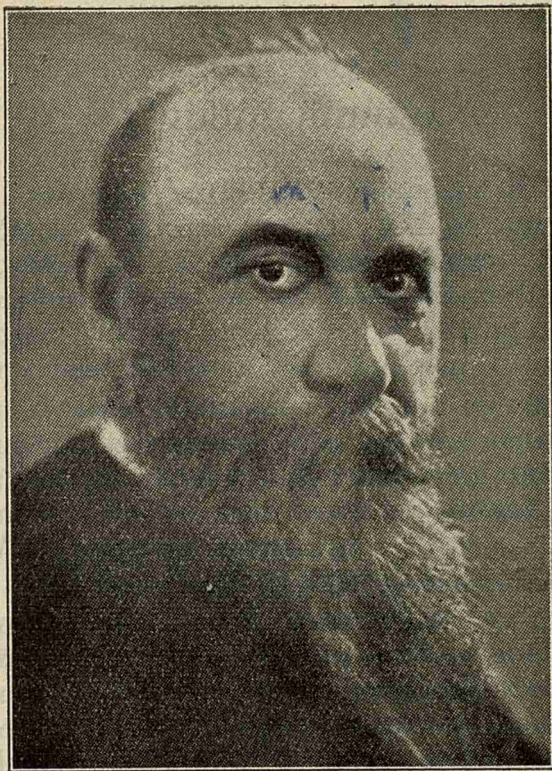
Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Trăiană“, s. a., Sibiu.

BIBLIOTECA ȘCOLII UNIVERSITARE
BIBLIOTECA
Cota
Invenția 57288

Desemnul de pe copertă este de
d-șoara **Rea Silvia Radu.**

Tipărit în România la Editura Științifică și Enciclopedică, București

DR. NICOLAE IORGA,
prim-ministru, rector al Universității din București.

Cuvânt înainte.

Intreagă suflarea românească a serbătorit în decursul anului 1931 pe marele scriitor și istoric Nicolae Iorga. S'au împlinit 60 de ani de când domnul profesor Nicolae Iorga a văzut lumina zilei, în orașul Botoșani din Moldova.

Neamul românesc poate, cu drept cuvânt, să numere între cei mai mari fii ai săi pe învățatul și neostenitul propagator a tot ce este nobil și frumos, pe dl profesor N. Iorga.

Nu este locul aici să scriem mai pe larg despre uriașa sa activitate, pe toate tărâmurile, e de ajuns să spunem aceluia, care va avea fericirea să cetească această cărticică, cumcă fostul nostru președinte Andrei Bârseanu a scris următoarele, când profesorul Iorga a împlinit 40 de ani: „...Domnul Iorga pare că întrunește în sine însușirile celor mai însemnați

dintre ei (dintre istoricii români): erudițiunea (învățătura înaltă a) lui Cantemir, zelul neobosit al lui Șincai, pătrunderea lui Cogălniceanu, entuziasmul lui Bălcescu și al lui Al. Papiu-Ilarianu și genialitatea lui Hașdeu“.

Cantemir, Șincai, Cogălniceanu, Papiu-Ilarian, Hașdeu au fost unii din luceferii istoriografiei, ai scrisului istoric românesc. Încă de pe când împlinea profesorul Iorga vârsta de 40 de ani putea fi asemănat cu acești luceferi!

Poporului nostru din Ardeal, Banat, Maramurăș și Crișana i-a dat domnul Iorga încă din tinerețe toată luarea sa aminte.

Tot Andrei Bârseanu scria, din prilejul celor 40 de ani împliniți ai serbătoritului: „Dânsul a fost unul din pușinii învățați din Regat, cari au căutat să ne cunoască în adevăr: a călătorit pe la noi, a intrat în colibele noastre sărăcăcioase, ne-a înțeles necazurile și ne-a fost totdeauna un sfătuitor sincer și binevoitor, îndemnându-ne să studiem trecutul, să fim legături frățești între noi și între cei de

un sânge cu noi, să nu uităm nici când în frământările noastre politice cele două condiții, cari formează temelia cea mai sigură a viitorului unui popor: cultivarea minții și a inimii, și înstărirea materială a tuturor straturilor poporului nostru“.

Am crezut și noi potrivit clipa să venim în fața cetitorului acestei biblioteci populare cu ceva din scrisul acestui apostol al neamului nostru.

Ca un apostol a cutreierat el satele și orașele noastre, scriind și tipărind, în 1906, acele două volume despre „Neamul românesc în Ardeal și Țara Ungurească“, icoane vii despre viața noastră de pe atunci. Și câte zeci și sute, da, sute de volume și broșuri a tipărit domnul Iorga — despre noi! Câte sute de conferințe a ținut în decursul vremii, apărându-ne, arătând, și în România veche și în străinătate, cum ni se răpesc drepturile de români de foștii stăpânitori!

Cuvântul unui N. Iorga a fost pentru sute și mii de tineri ardeleni, în vremuri grele, toiagul, care arată cărarea ce trebuie bătătorită.

Am adunat aici într'un mănunchiu, cu învoirea autorului, căruia îi mulțumim și pe această cale, câteva poezii și câteva sfaturi scrise pentru țărănimea noastră. Vor putea fi declamate și cetite pe la șezătorile noastre culturale.

Ascultați cum scrie acela, care a muncit o viață întreagă ca să vă ridice, țărani români, întrebați-vă dacă duceți în îndeplinire dorințele fierbinți ale apostolului și, dacă este ceva de îndreptat, urmați-i sfatul.

Veți găsi aici pagini cari vă vor da de gândit. Despre curățenie, despre biserică și Dumnezeu, despre serbători, despre truda câmpului, despre lux, despre invențiile (născocirile) omenești, despre bătăi și sudalme, despre sate curate și înfloritoare, despre țări străine și despre Brâncoveanu Constantin, Ștefan Vodă, Cuza Vodă ș. a.

Sfârșind vei striga și dta, cetitorule, cu noi împreună: Trăiască încă mulți ani cel ce a scris atât de cu inimă și atât de frumos!

Urare de Anul-Nou 1917

„Dinastiei românești“.

A venit mai an
Nu badea Traian,
Ci aprig dușman,
La suflet avan,
La gând năzdrăvan,
La luptă viclean,
Și-a făcut din sate
O pustietate,
Din mândre orașe
A morșii lăcașe,
Sămănând pe drum
Al carelor serum
Și lăsând în vale
Numai vetre goale,
Numai plâns și jale,
Numai morși pe cale,
Săracii voinici,
Săracii prunci mici,
Sărace femei

Ce plâng după ei,
 Sărace vădane
 Și fete orfane.

— Mânași măi, hăi, hăi.

Dar steaua de sus
 Încă n'a apus,
 Steaua ce ne-a dus
 Și-aice ne-a pus,
 În drum la răscruce,
 Lângă sfânta cruce.
 Legea lui Isus
 Tot nu s'a răpus,
 Legea lui Hristos,
 Domnul cel duios,
 Ce simte durerea
 Și 'nfrânge puterea,
 Legea Lui cea bună
 Care ne răzbună
 Și duce prin foc
 Spre noul noroc,
 Prin foc și prin pară
 Către altă țară,
 Prin plâns și prin moarte
 Către-a noastră parte.

— Mânași măi, hăi, hăi.

Vă trezim din somn,
Copilași de Domn,
După sfânta lege,
Odrasle de Rege,
Tinere Domnițe,
Neam de 'mpărățițe,
Doamnă luminată
Și încununată
Cu mândră cunună,
De mult ce ești bună,
Cunună frumoasă
Căci mult ești miloasă
Cu cei cari plâng
Cu cei cari se frâng,
Vă aducem vouă
Ca o veste nouă
Anul care vine
Pe aripi senine
Cu făgăduință
Despre biruință,
Biruință mare,
Sfântă răzbunare,
Să se facă iară
O singură țară,
Să se îndoiască,
Neamul să ni crească.

— Mânați măi, hăi, hăi.

Să veniți acasă
 Într'o zi frumoasă,
 Între flori bogate,
 În vechea cetate,
 De dușmani lăsată
 Și răscumpărată,
 Să vă 'ncununăm,
 Binecuvântăm
 Cu cununi străbune,
 Ca în zile bune
 Și să fiți voioși
 Deplin norocoși,
 Țării bucurie
 Și nouă mândrie.
 În jur să vă crească
 Odrasla domnească;
 Să se veselească
 Țara Românească!

Să fie 'n ceas bun
 Cele ce Vă spun
 Și să fie 'n plin
 Când zicem: Amin!

Inainte...

Celui ce predică 'n pustiu
Și 'n jurul lui tovarăși n'are,
Trăiască-i numele lui viu,
Căci tristă-i munca lui, și mare.

Când glasul tău răsunător
Și cald în inime străbate
Nu-i greu a fi Mântuitor,
Căci ceasul de trezire bate,

Dar să lucrezi, nebănuind
Izbânda stăruinții tale,
Să uiți prietinii zimbînd
Și brațul tău să taie cale!...

Răbdare 'n noapte muncitori,
Profeți cu ochi de foc, răbdare:
Lumina falnicilor zori —
Acum sau mai târziu, răsare

Nu ne uitați...

Noi suntem mulți: e codrul plin
De noi, e plin muntele tot,
În șiruri crucile se țin
Pe gropi ce nu se mai socot.

Noi suntem mulți: de vrei să știi,
Poștește 'n safe pe la noi
Unde o spuză de copii
Rămasu-ne-au flămânzi și goi.

Cu meșteșuguri ne-au răpus,
Pierirăm de mizerii plini;
Ne-am stâns pe unde ne-au tot dus,
De frig, de foame, prin străini.

Dar, cum suntem din moși-strămoși
Deprinși tot cu aceeași sorți,
Ne-am dus la moarte bucuroși;
Și nu le cerem alte morți.

Români am fost când am luptat,
 Până la urmă neclintit:
 Creștini suntem, căci am iertat,
 Dormind acuma liniștit.

Și, după câte le-am făcut,
 Noi mai simțim un singur dor:
 Al celor cari s'au trecut
 Și n'au văzut isprava lor.

Și, fiindcă am fost tot ce v'am fost
 Când ne-am făcut al vieții rost,
 În bucuria voastră, frași,
 Nu ne uitați!

1917.

I. O rugăciune

pe care trebuie s'o facem și astăzi.

Este un singur Dumnezeu, și multe feluri de a crede în El nu sânt. Dar felul în care trebuie să I te închini se schimbă după durerile și grijile ce le aduce fiecare zi.

Cerem în zilele obișnuite sănătate, putere de muncă și voie bună, cerem binecuvântarea cerească pentru noi și toți ai noștri, de sângele nostru și din apropierea noastră. Dar în zile cum e aceea de astăzi, neobișnuită, trebuie să cerem, dacă nu neobișnuite lucruri, măcar cu o stăruință neobișnuită, cele ce urmează:

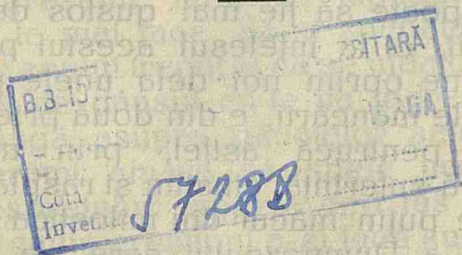
Dă, Doamne, mintea Ta cerească acelor cari au să ducă țara românească în zilele greutăților celor mai mari!

Dă, Doamne, bună înțelegere între toți cei buni și destoinici, iar gurile vorbitoare de rău oprește-le de a se rosti, și zădărnicește faptele cele rele pe cari cei răi le gătesc!

Dă, Doamne, prieteni credincioși țării și neamului, iar pe dușmani orbește-i și ia-li înțelegerea!

Dă României, dă poporului românesc întreg tot dreptul lui, — căci mai mult nu-ți cere!

Ajută-ne, Doamne, în ceasul cel greu, căci, din părinți în fii, mult am răbdat pentru Tine! — Amin!

II. Ce sânt posturile?

Postul cel mare a început. Odată oamenii noștri cu adevărată credință creștinească întrebuițau aceste săptămâni înaintea Paștelor pentru curățirea sufletului prin fapte bune, prin milostenii, prin rugăciuni neconținute. Se gândeau oamenii pe atuncea, nu numai la schimbarea unui fel de mâncare cu altul, care, dacă este bine gătit, poate să fie mai gustos decât celălalt, ci la înțelesul acestui post. Dacă ne oprim noi dela unele plăceri ale mâncării, e din două pricini: întâiu pentrucă astfel, prin mica noastră suferință, cinstim și răsplătim cât de puțin măcar din milostiva suferință a Dumnezeuului care s'a coborât din cer și a pățimit ca om pentru mântuirea noastră, și, al doilea,

pentru a ne curăți prin lămurirea gândului în trupul neîmbuibat, în vederea ceasului de bucurie a Învierii.

De un timp însă, cei mai mulți fac socoteala cu Dumnezeu cum ar face-o cu cârciumarul satului: au o datorie de păcate și cu oprirea dela plăcerile pântecelui mai șterg o parte dintr'ânsa. Iar la furțișaguri, la beții — că doar sfântul rachiu și cuvioasa țuică nu sânt de frupt, — la sudălmii, la bătaia nevestei și a copiilor să te tot ții! Cu asta mai mult îți bați joc de poruncile lui Dumnezeu. . .

În post toată înfățișarea omului trebuie să fie alta. Să se gândească la greșelile lui și să făgăduiască a nu le mai face. Să-și socoată lipsurile anului trecut și să se îndatorească față de dânsul că le va îndrepta. Să plângă asupra păcatelor sale și cu lacrimi amare să spele urma lor. Desprețuind ispitele ce-i ies în cale, să caute creștinul a-și face suflet nou și nevinovat pentru zilele de veselie nouă și nevinovată ale Paștilor.

59 Dar ce poate fi mai desgustător decât cel plin de bucate de post, cel mângăiat cu băutură pentru neajunsul postului, cel spurcat cu alte necurățenii peste necurățeniile lui, care așteaptă Paștile, nu ca o răsplată ori ca un început pentru cinstită muncă nouă, ci ca un prilej ca să adauge altă băutură la aceea care l-a înrăit și l-a ficăloșit și să-și umple foalele cu carne multă, după ce le-a umplut cu mâncările cele fără de carne!

Lui Dumnezeu nu-i trebuie pân-tecele tău, omule, ci sufletul tău. Dacă ești bolnav, dacă ai să pornești la muncă grea, dacă n'ai cum îți găti mâncarea de post care să te fie sdravăn, — și preotul te-ar deslega de păcat, și, dacă nu te-ar putea deslega și cu vorba, în sufletul lui te-a iertat.

Dar nici el, nici ai tăi de-acasă, nici sătenii între cari trăiești, necum cine stăpânește lumea, nu te poate ierta dacă-ți împovărezi și mai de-

parte ticălosul de suflet, care și așa
geme supt povara relelor. Numai în-
viași și noi, sântem vrednici a ieși
întru întimpinarea celui ce înviind, a
venit cu solie de Inviere pentru ome-
nirea întreagă!

III. Buna Vestire a neamului.

Odată cu cea dintâiu înflorire a pomilor, Biserica noastră serbează Buna Vestire a Maicei Domnului.

Lumea cea veche, de acum două mii de ani, era cufundată în păcatele cele mai urâte, bătându-și joc în tot felul de viața care ne este dată nouă ca s'o trăim, dar nu ca s'o trăim ori cum. La cei de sus, în loc de adevăr era minciună, în loc de dragoste era ură, în loc de muncă, trândăvie, în loc de suflet curat în trup curat, stricăciunea sufletului în mârșăvia trupului. Ca să-și îndestuleze cei de sus poftele cele scârboase, ca să poată petrece jumătate de zi în băile cele calde, moleșitoare, ca să poată mânca peste saș, ca să-și poată tulbura mintea cu prisosul băuturii, ca să se

poată truși cu haine scumpe și pietre fără preț, robiau mii și mii de oameni, pe cari stăpânii îi vindeau, despărțind soțul de soție și părinții de copii. Credință nu era în nici o parte: credeau păgânii aceia orbiți, cari-și închipuiau că pământul și cerul sânt plini de Dumnezei răi și lacomi, de potriiva lor, că pot să-i cumpere, luându-și-i într'ajutor cu daruri din bogăția cea nedreaptă și cu fumegări.

Și atunci s'a milostivit Dumnezeu să scape lumea din atâta desfrâu al unora și din atâta suferință a celorlalți. Insuși s'a hotărât a se coborî, în chipul Fiului, pe pământ, ca să arăte oamenilor, trăind ca om, că rostul vieții noastre e să muncim cu bucurie, să iubim fără stricăciune, să ajutăm fără camătă și să îndurăm fără blestem.

Și unde și-a ales El locul de pogorâre? Nu la cei mari și bogați și mândri, ei în sărăcia unei case de țară, acolo, unde-și trecea zilele muncind pentru traiu Fecioara cea curată

cum sânt crinii cei albi ai primăverii. Și n'a venit cu vestea că ea se va învrednici să fie Maica Domnului și Mântuitorului nostru un ostaș în haine mândre, ci arhanghelul cu chip de copil înaripat, care a rostit binecuvântarea asupra fetei din satul Nazaretului.

Pentru toate vremurile, pentru toți oamenii, din toate țările de aici rămâne o învățătură dumnezeiască: cei de sus sânt ispitiți ușor spre stricăciune prin bunurile vieții cari le stau de-a gata înainte. Ei ajung să uite că orice bogăție ruginește și se întunecă dacă n'o cureți în fiecare zi cu munca binecuvântată de Dumnezeu. Și astfel ajunge vremea când pare că pământul stârpește și se întunecă soarele de păcatele omenești.

Atunci trebuie să vie o Bună Vestire pentru neamul acela păcătoșit. Arhanghelul se coboară iarăși în mijlocul destrăbălării și suferinței omenești. De locurile înalte pe cari fumegă jertfele păgânilor, se ferește;

cântecele petrecerilor îl scârbesc; lumina ospetelor îi rănește ochii. Și undeva, într'un colț de țară, unde ziua începe cu „cruce-ajută“, se urmează cu muncă și se încheie cu „slavă Domnului pentru cât ni-au lăsat alții“, acolo aduce îngerul solia lui.

Gătiți voi măcar, fraților săraci, și munciți, gătiți solului dumnezeiesc al Mântuirii sălașul în care să poată face Buna lui Vestire.

Păstrați-vă sufletul curat, ca al Fecioarei, și din suferința voastră cea binecuvântată va răsări pentru toți Mântuirea. Și urmașii voștri vor aprinde candelă de recunoștință la mormintele în cari, după truda fără blestem și după jertfa fără răsplătire, vă veți odihni!

IV. Și voi veți învia!

Când învie din morți tot ce se hrănește din pământ, care a stat mai o jumătate de an în urgia iernii, Biserica noastră serbează învierea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. În noaptea spre Duminecă se aprind în bisericile cele mari, unde se strâng cei bogați, ca și în cea mai săracă din bisericile satelor uitate de oameni, dar de Dumnezeu nu, căci El e oriunde suferă și se bucură făptura Lui omenească, lumânările de bucurie. Și de pe toate buzele acelaș strigăt se desface care s'a desfăcut de pe buzele părinților, ale moșilor și strămoșilor noștri: Hristos a înviat!

Învierea lui Hristos nu e numai o învățătură a Legii. Într'ânsa se cuprinde și o pildă, un îndemn și o mângâiere.

Intr'o lume rea fără de samăn, în care fiecare se gândea cum să-și îndeplineze mai bine poftele și să-și strângă comori pe cari, cum zice Evanghelia: „rugina le strică și hoșii le fură“, în o lume blestemată și vândută Dracului, vine Dumnezeu. Nu între fulgere și sgomot de tunete, ca un grozav judecător al tuturor, oșbind pe cei vrednici spre a-i chema la răsplătirea Lui, de cei nevrednici spre a-i pierde cu para focului veșnic. Vine smerit și sărac, blând ca un miel. Impotriva celor ticăloși, mulți ca frunza și iarba, nu luptă cu arme tăioase, și nu curge pe urmele Lui sângele cel înveninat. Puterea Lui e numai graiul, dumnezeiește de pașnic și plin de iubire. Unii, când îl aud cred că i-a strămutat o putere nevăzută în ceruri, unde îngerii cântă din alăute : aceia sânt cei buni, celor răi li se pare că fiecare zâmbet al Lui arde ca o vargă de fier înroșit, că fiecare binecuvântare din mâna Lui îl lovește mai greu ca o măciucă ghintuită.

Merge așa pe pământ învățând, cum merge lumina, care nu ucide întunerecul, ci numai îl tăgăduiește. Și cei răi, turbați de mânie, se scoală împotriva Lui. Ai crede, după câți au plâns la cuvintele învățătorului și s'au lecutit trupește, și, sufletește, s'au curățit, s'au înseninat, s'au împăcat cu dânșii și cu lumea, ai crede că s'ar ridica să-L apere toți ologii cari au umblat prin minunea Lui, toți orbii cari au văzut, toți cei cari s'au ridicat din sicriu la chemarea Lui, toate femeile care I-au spălat picioarele cu părul lor udat cu lacrimi. Ți-ai închipui că vine o nesfârșită oaste, cu săbii și topoare, ca să-L smulgă dela judecătorii cei părtenitori ai Evreilor, dela călăii cei fără milă, dela ostașii ce-L duc la cruce ca să fie răstignit, în vederea tuturor și să se dovedească pentru toți că n'a fost Dumnezeu, căci a murit și El ca oamenii.

Și nu, n'a alergat nimeni, nimeni nu s'a jertfit. Așa e păcătoasa fire omenească. Un ucenic L-a vândut,

altul s'a lepădat de El, ceilalți s'au împrăștiat în noapte. Unul singur a rămas să plângă la piciorul crucii de pe care picura sângele cel scump, unul singur și două femei, dintre care una era mama care născuse pe omul dintr'ânsul. Și la mormânt a fost dus ca și ucigașul răstignit la dreapta și cel răstignit la stânga Lui.

Și acuma ce bucurie în lume păcatelor biruitoare! Fața celui ce se credea Dumnezeu s'a strâmbat de durere, sânge a curs din trupul Lui ca din bietul trup chinuit al oamenilor, ochii Lui s'au închis cu degetele morții, un mormânt a putut cuprinde rămășița Lui. S'a isprăvit!

Nu, s'a început! Mormântul e gol: o părere a fost închisă într'ânsul, părerea care a stat pironită pe lemnul crucii ca să învețe pe oameni cu cât e mai sfântă durerea decât bucuria. Și, când vin femeile cele cucernice să se închine unui mormânt de mucenic, ele află piatra cea grea răsturnată de mâni cari nu știu ce e greu-

tatea, și o rază de lumină le îndreaptă sus, tot mai sus, până în naltul cerului, unde s'a dus cel care era Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat. Iar pe pământ a rămas, oprită de suferința dumnezeiască, îndurată, la un loc cu săracii și între osânda tâlhărilor, binecuvântarea lui Dumnezeu care nu va trece niciodată.

Nu vă gălceviți dela bine, dela săturarea trupului și dela trufia minții cu cei puternici de pe lume, cari se par așa de mari și sufletul lor e ca tot întunerecul cel uriaș care nu poate birui la un loc o singură scânteie de lumină. Alegeți drumul cellalt: greu, singuratec, plin de răbdări și de suferințe. De vi s'o părea greu, aduceți-vă aminte că și Dumnezeu a mers pe dânsul. Și, când îți crede că s'a sfârșit cu voi șiperiți în dureri, nu blestemați. Căci și voi toți ceice ați răbdat și ați suferit și ați nădărdit, totuși, și ați iertat și ați iubit, veți învia ca El!

V. Ingrijii de biserici.

Înaintașii noștri ni-au lăsat, pe lângă atâtea alte lucruri bune și frumoase, mii de biserici, cari sunt mândria cea mare a țării acesteia.

Nu le-am putea îngriji destul de bine, noi, cari, oricât am vrea și oricât ne-am trudi, nu putem îngheba clădiri atât de alese ca dânsesele, înaintea cărora cu prețuire și dragoste se oprese străinii.

Și, când colo, ce se face?

Unele sânt lăsate în părăsire și se dărapănă. Pe altele le prefac preoții și credincioșii, stricându-le tot rostul cel vechiu și bun. Pe atâtea le dau la pământ, ca să facă o hardughie cât de urâtă, numai largă să fie.

E un păcat mare să strici ce nu poți înlocui și să părăsești ceea ce e vrednic de toată cinstea și de toată grija.

Acuma, legea nouă pune la fiecare biserică un sfat de credincioși. Facă-și datoria cum trebuie. Nu să schimbe, nici să adauge, mai puțin încă să zidească peste ce dărâamă. ei să păstreze cu sfințenie și la cea mai mică schimbare ce ar voi, să întrebe Comisia Monumentelor Istorice la București (Ministerul de Culte).

Ca președinte al ei, mă îndrept eu sfat și rugăminte către dumneavoastră.

VI. Sfânta Duminecă.

Îi zicem „Sfânta Duminecă“. Dar numai cârciumele și locurile de petrecere o știu cât e de sfântă! E ziua când omul cheltuește ca un nebun ceea ce a om cuminte a agonisit în curs de șase zile de muncă. Păcat de muncă și de sănătate! Dar păcat și de Sfânta Duminecă!

Aici, la Paris, am sosit într'o Duminecă. Din vuietul cel mare de fiecare zi abia mai rămăsese ceva. Toată lumea se astâmpăra. Se odihnia cu adevărat. Fiecare-și lua nevasta și copiii — dacă-i avea — ori prietenii și pleca prin împrejurimi, la loc slobod, la aier bun. Era ca o sfințenie în jurul a toate.

La Londra, Englezii țin cu și mai mare grijă ziua când Cartea Sfântă spune că și Făcătorul lumii a crezut

că se poate odihni. Dimineața bisericile sânt pline; după-amiază fiecare-și înseninează sufletul tulburat de griji și amărît de năcazuri.

Șase zile suntem în sbucium, mai mult cu alții decât cu ai noștri. Să nu fie o zi și pentru dânșii? Dar mai ales șase zile n'avem puțința de a fi mai ales cu sufletul nostru însuși. Să n'aibă oare și el dreptul de a-i vorbi și de a-l asculta?

Alții o fac și le prinde bine. Am păgubi oare mult dacă am face-o și noi?

VII. Să fim curași.

Se plâng unii părinți că feciorii lor, cari se duc la oaste sunt mâncați de gângăniile cele spurcate ce se hrănesc din sângele omului. Dau vina pe miliție, ale cărei căpetenii nu bagă de seamă să nu se întâmple așa.

Și poate au dreptate când spun că i-au trimis curași de-acasă și că acuma-i văd plini de rănile celei mai scârboase murdării, ale murdăriei celei vii, care spurcă și se hrănește din spurcăciune. Dar și de aici se vede cât e de legat un om de altul și că starea cea bună nu se poate osebi și păzi de starea cea rea a vecinului tău.

Ci cei mai mulți nu vin curași de-acasă, și ei umplu pe ceilalți. Firește că, dacă ar fi cercetați de aproape, și când vin întâiași dată și când se întorc de-acasă, nu s'ar întinde gân-

găniile. Dar e de datoria oricui, datorie față de alții, față de dânsul și față de puterea din ceruri care l-a făcut, să-și fie curat trupul, dând astfel un vestmânt vrednic lucrului celui sfânt, care e sufletul.

Zice câte unul: dar omul sărac cu ce să se curățească? La aceasta răspundem cu pilde dela alți oameni și din alte țări:

Evreul, după legea lui, se spală odată pe săptămână, Dineri seara, ca să fie curat Sâmbăta. Cu mult mai mult decât oricine, Turcul: el se spală de trei ori pe zi, cu apă, ori, de n'are apă, cu nisip: așa cere legea lui.

Intre creștini, nu e datină a legii bisericesti spălarea la anume timpuri din săptămână, ori din zi, a omului. Dar cine ar crede că legea noastră suferă murdăria, pe care unii o duc în biserică sfântă și sub steagul cel sfânt?

Haina e podoaba trupului, trupul podoaba sufletului, iar sufletul se cade să-l ținem așa încât să nu înjosim însuși numele de om.

VIII. Țară de ucigași?

Se sperie mintea omului, de o bucată de vreme, când află zilnic faptele de ucidere cari se întâmplă în toate colțurile țării.

Pentru o nimica toată, pentru o glumă, pentru o vorbă la năcaz, pentru o ceartă la beție, pentru o cracă trecută peste gard, pentru o bănuială, se omoară oamenii, ca și cum altfel de a-și căpăta cineva înapoi averea sau cinstea nu s'ar găsi. Și, ce e mai grozav, făptașul, pare că n'ar fi fost nimica, se întoarce stropit de sânge și se pune la masă, mâncând cu poftă și mistuind.

Nu era așa până acum în urmă. Imi creștea inima când, între străini, la cari e multă lumină, dar e și multă răutate, puteam spune: la noi multe

lucruri sunt mai slabe, dar, în ce privește omenia, nimeni nu ne întrece. Iar, acum, oricine-mi poate arunca în față ziarele noastre, cu ce scriu despre bătăi, răniri și ucideri.

Era vorba să ne întoarcem la pedeapsa cu moarte. Unii, și între dânșii și eu, au fost împotriva. De ce să mai facă și Statul ucideri pe lângă ale tâlharilor? Dar nici așa nu mai poate merge.

Până la pedeapsa judecătii și după împlinirea ei lumea să fie nemiloasă cu aceste fiare sălbatece. Cine ridică arma să dea în altul, acela să știe că nimeni, niciodată, nu va voi să aibă a face cu dânsul, că odată cu izbucnirea patimei lui sângeroase el nu mai e om, ci s'a scos pe veci din rândul oamenilor.

Altfel se va lega de noi ponosul că, pe lângă alte scăderi, mai suntem și fără de ucigași.

IX. Grija la sămănat.

Soarta Țării e în mâna plugarului român.

România e plină de datorii grele. Imprumutul pe care l-am căpătat nu e în mâna noastră. Ne păzesc cei al căror bani ni s'a pus la îndemână. Nici o cheltuială fără voia lor nu se face. Ochi bănuitori apasă asupra oricărui ban ne iese din pungă.

Ca să scăpăm din zilele cele mai grele pentru vistieria țării, trebuie o muncă de acelea cum nu s'a mai pomenit.

Întâiu la câmp!

Fiecare clipă, fie și între ploii, trebuie întrebuințată. E un ceas de grabă acela pe care-l trăim. Din sămănătura de azi iese însuși viitorul țării.

La brazdă oricine are un braț pentru maica România!

X. Ce ne învață alții.

S'au strâns la București, ca să se sfătuiască mai multe zile, oamenii, din vreo patruzeci de țări, cari au mai multă pricepere în ale plugăriei.

E vorba de plugăria cea nouă, cea aducătoare de roadă aproape sigură, aceea care dă grâul cel bun și curat, cu vânzare bună. Nu de biata noastră sgârietură în cel mai binecuvântat pământ din lume, nu de sămânța cum se întâmplă și de îngrijirea cum dă Dumnezeu.

Au stat la noi, au străbătut toată țara asta mare și, după aceea, au gândit două lucruri.

Ce raiu împodobit cu tot ce a putut da bunătatea puterilor celor mari care

ne cârmuiesc! Ce oameni deștepți și de treabă!

Asta au spus-o.

Dar, pe urmă: Ce păcat că oamenii aceștia nu știu ce să facă din darurile de cari s'au împărtășit!

Asta n'au spus-o ei, dar trebuie s'o înțelegem noi.

XI. Bielșug.

Dădu Dumnezeu, după atâția ani răi, și unul în care ostenelele bietului plugar sunt răsplătite. Cei cari muncește se pot uita cu mândrie la aceia cari, așteptând să fie rău și anul acesta, nu s'au îngrijit de comoara lor și a futurora, care e pământul sfânt al țării.

Statul, prins în așa de grele datorii, nu putea să mai facă față la atâtea cereri cari se îndreaptă spre dânsul, la atâtea nevoi care apasă asupra lui. Dar, pe lângă binele lui, e și bucuria fiecăruia pentru rodul care, în sfârșit, vine.

Dar pentru un asemenea har ar fi cel mai mare păcat să se facă și acum acele cheltueli nebune prin

cari s'a prăpădit și averea fiecăruia și averea țării întregi.

Nu pe zădarnice petreceri, nu pe rochii scumpe pentru femei, nu pentru nimicuri fără preț trebuie să se ducă plata bucatelor cari se culeg.

Căci anii răi nu s'au desființat pentru totdeauna: în fundul viitorului ei stau și ne așteaptă pentru toată neprevederea noastră.

XII. Un sat model.

Sfințirea steagului unei secții a Ligei Culturale și deschiderea bibliotecii întemeiate prin râvna unor studenți cu priință pentru consătenii lor și prin darul bunului doctor P. Topa, m'a adus pe Valea Oituzului, la Grozești, în Bacău.

Nu pot spune că am văzut aiurea în satele noastre atâta tragere de inimă, atâta rânduială, atâta bunăcuviință și atâta înțelegere pentru frumos.

Preotul ortodox, o frumoasă figură, preotul catolic, român din Cornii Hușului, care păstorește credincioși mândri că sunt, cu tot sângele lor deosebit, români, priceputul și prietenosul învățător, pe dreptate mândru de copiii săi și de ucenicii pe cari i-a pregătit, cărturarii de acolo, doamne

și domni și mulțimea fărănească mi s'au arătat, cu totul uniți pentru răspândirea luminii și facerea binelui.

În mijlocul satului, cu totul refăcut, deși Statul a ajutat așa de puțin, se ridică, lângă lăcașul nimicit de războiu și lângă cimitirul mucenicilor căzuți pentru țară, o frumoasă clădire de piatră tare, foarte frumos împodobită și îngrijită, cum nu se poate mai iubit. Biserica era plină în acea Duminecă și în cămășile lor albe, înfășurate în catrințele cari leagă în dungi simple roșul, negrul, firul de argint și cel de aur, femeile, dela băbușca îndoită de șale, până la copilă încurecată în vestmântu-i curat de sărbătoare, se urmau în bună rânduală ca să sărute icoane și să adauge maldărul mirositor al florilor de grădină. Nici o vorbă, nici o mișcare în atâta mulțime, și cu ce evlavie se plecau genunchii la cetirea Evangheliei!

În mijlocul cetirilor și rugăciunilor îndăfnate se ridicau glasurile alese,

înaripate de o curată și limpede credință ale corului pe care-l stăpâna îngerescul glas al unei fete de douăzeci și trei de ani care nu știe nici să cetească, nici să scrie, dar înțelege totul cu singura putere a sufletului ei.

Și masa de bună înțelegere, peste luptele dintre partide și hora de înfrățire ce s'a întins pe urmă!...

Ca să înțelegem ce putem face pentru binele satelor noastre nu e de nevoie să trecem granițele. Ajunge un drum până la un sat fericit în ostenele lui, ca Grozești.

XIII. Plânge pământul.

Dela un capăt al țării la altul câmpu-i plin de rămășițele plugăriei anului trecut: miriște de grâu, coceni de porumb (păpușoiu). Și, alături, bălărie uscată, câtă vrei.

Unde s'ar fi putut pregăti pânea cea de toate zilele a anului viitor, unde s'ar fi putut face începutul negoșului de grâne, cu care se ținea odată bogăția acestei țări a noastre, umblă azi ciorile flămânde, în nesfârșite stoluri negre, căutând bobul care s'a coborât în brazdă.

Și, cu toate astea, rar a fost toamnă mai îmbietoare la lucru până a venit deodată gerul, pe care, zău, l-am fi putut aștepta odată cu târzia lună a lui Noemvrie.

Din munca de Aprilie s'o face mămăliga săracului celui mai sărac. Dar binecuvântata pâine, aceea vine din truda toamnei și ce-am făcut noi din zilele ei cele fără de preț?

Ne amenință nenorociri mari de pe urma neîngrijirii de sus și nelucrării de jos. Putem vedea unde-au ajuns alții de pe urma acestor două păcate.

Deocamdată însă, până va veni pedeapsa, din nesfârșirea pământului se desface un glas de durere și de mustrare: *plânge pământul!*

XIV. Clădiți cât e pace și bielșug!

Am fost acuma în urmă prin părțile de lângă Câmpina cari sunt vestite — și o știam și eu, de mult, — pentru felul ales în care se durează gospodăriile țărănești. Omul nuse mulțumește să lege câțiva pari și câteva grinzi, să țese prin ele vergi strâmbe și să ciumurluiască de-asupra cu lut și baligă luată din drum: el se pune la lucru cu migală și izvodește din minte isteață horbota de lemn pe care o va pune la cerdaelul lui, pe stâlpi și sus, pe creasta acoperișului celui înalt de șindilă.

Am văzut și acuma la Bănești, dincolo de apă, case nouă de toată frumuseța, lucrute tot așa, numai în po-doabe de lemn săpat și într'un loc

era o poartă cu dichis care la oraș ar fi costat cinsprezece mii de Lei.

Așa e bine! Să se prefacă înfățișarea țării, așa de sărăcăcioasă uneori, prin munca, economia și iubirea de frumusețe a fratelui sătean. Măcar el să arate că și azi se mai poate clădi și cu dragoste și cu gust. Și profunzimea, la zidit, să se fie de datina cea veche, că aceia e bună: nu să facă stâlpi groși de zid, lipituri pe la ferestri și să înfigă tot felul de chipuri neroade sub acoperiș.

Dar lucrul acesta, din bani cari azi se strâng mulți și se pot întrebuința în pace, să nu zăbovească. Va veni o vreme când munca se va plăti mai slab și poate nici liniștea de azi, câtă este, n'om mai avea-o.

De aceia cel cuminte să prindă norocul de azi și să clădească!

XV. Păcat de câștig!

Din toate părțile ne vin știri proaste despre felul cum se întrebuițează banii pe cari câștiguri cum nu s'au mai pomenit îi grămădesc de un timp la sate.

S'ar cuveni ca această adevărată mană să fie întrebuițată pentru a plăti pământurile împărțelii de acum, pentru a căpăta uneltele de lucru, pentru a se face mai cu temeiu casele. Alte neamuri așa fac. Așa făceau săcuii din Ardeal, cari cu banii căpătați, ca slugi, la noi au făcut atâtea sate de toată frumuseța.

Dar nu, banul norocului, muncit și nu prea muncit, se duce la cârciumă, iar, în ce privește femeile, acest ban se cheltuiește pe toate fleacurile și netrebnicile.

Umblă gospodina din prăvălie în prăvălie, căci o ard banii în buzunar, și tot nu află ceva pe gustul ei. Desprețuiește lucrul cel vechiu și frumos și-și dă agonisita pe fel de fel de stofe cari iau ochii și numai de ținere nu sânt.

Se minunează bătrânii cumiși și bătrânele cu știință de lume înaintea unei risipe ca aceasta, care nici măcar nu înfrumusețează pe nimeni, ci face caraghioase și fețele pe cari soarta le-a rostit mai mult să fie frumoase.

Iar negustorii din toate cofloanele râd în pumni. Și au de ce: căci ei văd că Țara Românească toată o cumpără.

XVI. Uneltiri comuniste.

Din Basarabia ca și din Ploiești și, acuma în urmă, dela tunelul din Teleciu, pe care niște ticăloși au vrut să-l înece ori să-l arunce în aier, bă-tându-și joc de averea țării, vin vești despre uneltirile unor străini sau unor români răfăciți cari, cu bani rusești, umblă după revoluția comunistă, pentru ca România noastră, țara noastră dulce și bună, să ajungă pe mâna unor sălbateci mâncători de oameni ca ucigașii din Rusia.

Uneltitorii spun că, dacă am fi robi la muscali, toate ar merge mai bine decât acuma.

Lasă că lucruri sfinte ca ale țării nu se judecă după cum îi este cuiva să fie mai bine sau mai rău, dar ce bine poate să fie când, până mai ieri,

adecă până s'a asigurat comunismul, viața oricui era în mâna celor din urmă dintre oameni? Ce bine când omului care a muncit și se ia agonisita ca s'o dea tuturilor leneșilor și stricașilor? Când în casa lor curată se aduc cu sila foși râioșii și păduchioșii? Când femeile se închiriază cu ceasul și copiii se cresc ca purceii, cu gloata? Când nu mai e nici o credință și nici o rușine?

Pentru cei ce chiamă pe neștiutori și proști la o astfel de fericire orice pedeapsă e încă prea ușoară.

XVII. Ce „n'am apucat“: Sborul omenese.

Mulți oameni se îndărătnicesc să creadă că tot ce-a fost o să mai fie și că nimic din ce-au văzut strămoșii noștri n'o să se piardă. Dacă e vorba de vre-un lucru nou, își râd în nas. „N'au apucat așa“, va să zică nici nu poate să fie de acuma înainte. Asta fi-o spun și în privința lucrului de pământ: e drept că s'au deprins cu alt plug decât plugul cel vechiu de lemn, care abia sgârâia fața pământului și făcea loc săminței acolo unde o așteaptă păsările ca s'o mănânce, e drept că s'au deprins, și nu numai la boier, cu mașinile de treier, dar, când e vorba să lase porumbul (păpușoiul) și să puie plante mai sănă-

toase și mai asigurate de întâmplările cerului, ori când li se spune să-și facă ogoarele altfel, să le îngrijească mai bine, să le îngrașe, ca să capete rod mai mult, își dau din umere și-și spun că așa ceva nu fac, pentru „că n'au apucat“.

Așa, câte „n'au apucat“ oamenii! „N'au apucat“ să meargă cu trenul, și acuma clasa a III-a e plină și de oamenii cei mai nevoiași, cari își dau seamă că tot e mai ieftin drumul ăsta cu plată decât o zi pierdută în car cu mersul și la cârciume cu băutul. „N'au apucat“ în tinereță să dea știri cu telegraful și să vorbească la depărtare cu telefonul, care e acuma mai la toate primăriile, și iată azi cu astea se leagă și se mișcă lumea.

Fiindcă duhul omenesc are putere dela Dumnezeu să nu se odihnească, ci să tindă tot mai sus, cu istețimea lui ajutată de muncă.

Ar fi crezut cineva să poată sbura omul? De mai bine de o sută de ani se făceau încercări ca el să se înalțe

și să plutească prin mașini, baloanele, care sânt mai ușoare decât văzduhul, fiindcă în golul lor este un gaz (abur) mai ușor decât acela care se întinde de-asupra pământului. Apoi au căutat să dea cârmă baloanelor, cari să se poată mișca după voia noastră, și chiar împotriva vântului. S'au făcut chiar drumuri dela un loc anumit la altul cu baloane de acestea, cari au în ele puterea unui motor și se îndreaptă de cârmă.

Dar ăsta nu e un sbor. Sborul înseamnă să gonești ca păsările, cu putere, aierul de sub linia de plutire la care te afli sau spre care cauți să te ridici. Și la asta s'au gândit oamenii, și și-au ajuns scopul. Din fier și pânză și-au făcut aripi mari, cari lucrează ca ale unor vulturi uriași acolo, în 'naltul cerului.

Și românii s'au încercat în această frumoașă biruință a puterilor lumii. Unul dintre dâșii e feciorul unui sătean din Ardeal, Aurel Vlaicu. Cu pricepere la tot felul de unelte și cu

istefime în iscodirea de lucruri nouă, el a învățat în școlile cele mari din Apus, și azi a ajuns să sboare îndelungat în mașina pe care el a născocit-o. O lume întreagă se bucură de isprava lui, care va fi și bănește răsplătită din bielșug. De bucuria părinților nu mai vorbim.

Din astea pot ieși două învățături: că nu trebuie să ne mulțămim cu ce „am apucat“ dela alții, ci să lăsăm și noi urmașilor noștri lucruri mari, pe care ei să le fi „apucat“ dela noi, și, al doilea, că feciorii deștepți și harnici dela sate au și alta de făcut decât să se îmbulzească la slujbe. Căci prin alte îndeletniciri pot căpăta câștig mai mare și cinste veșnică.

XVIII. Locuri neacoperite.

Am auzit, adeseori, români din America, judecând cu asprime starea de lucruri din toată România Mare după războiu, și încheind criticile lor, pe cari mă grăbesc, deși cu durere, să le recunosc ca îndreptățite, cu hotărârea nestrămutată de a rămânea acolo, în țara unde omul își află locul, dacă-l ocupă cu cinste, are și tot folosul de pe urma îndeletnicirilor sale, trăind apoi și ca om liber între oamenii liberi.

Totdeauna le-am răspuns însă cu ceea ce voiu însemna și aici, la ceasul când de acasă vin știrile cele mai urâte, de înfeșită dușmănie, cu care oamenii își pierd un timp pe care l-ar putea întrebuința altfel,

Da, lucrurile noastre nu pot mulțumi. Nu ne pot mulțumi în rândul întâiu pe noi.

Dar pentru a le îndrepta — căci n'avem două țări de pierdut și două neamuri de îngropat — nimeni nu va alerga dacă vom lipsi noi înșine.

În ajutorul colibeii strămoșești, plină de întunerie și năpădită de toate jigăniile, spurcată de toate târâtoarele ce au pătruns într'ânsa, înăbușită de toate miasmele grele ale păcatelor, să vie cei mai buni dintre noi!

Și cei mai buni sunt aceia cari, pe lângă bunătaea lor din naștere, neapărată, au văzut cum trăiește bine alt neam, în altă țară.

Aceia sântefi D-voastră.

Acasă sunt locuri neacoperite. Ale celor cari, în străinătate, unde se află, nu trebuie să uite că datoria lor e de a le acoperi, și cât mai iute.

XIX. Ce înțeleg oamenii apăsați?

Un ardelean care a comandat pe vremea războiului pe ai lui, prizonieri în Rusia, pe cari i-a strâns sub steagul românesc și i-a adus la lași, povestește lucruri foarte duioase despre românii, țărani, cari acum vreo sută de ani au fost muțați, cu voie ori cu sila, prin pustile rusești.

Trăiesc prin sate cu muncă și cu belșug. Au și mult bine prin țara unde s'au dus, dar n'au uitat nici până acum țara de unde au plecat. Străbunul s'a dus acolo și strănepotul tot duce dorul Moldovei.

Ce frumos au vorbit oamenii aceia! Moldova li se părea cea dintâiu fără din lume. Erau gata să alerge

de acolo, din fundul pământului, ca s'o ajute la primejdie. Copiii doriau să și-i trimită la București. Se îndreptățiau că nu știu destul de bine românește. Cereau ziare și cărți.

Ei stau în atâta străinătate și inima lor arde de dragostea pentru țara și neamul lor iar, la noi, omul, puțin să-l supere Statul și n'are vorbe destul de grele pentru pământul și pentru sângele lui! Ei cer ce nu pot avea, iar cine le are din destul, le ține întru nimica!

XX. Un hram românesc

Ziua lui Ștefan-Vodă.

În „Viețile Sfinților“ se cuprind atâtea lucruri cari pot să fie de folos pentru cetitori. Se pot lăsa la o parte de mireni numai acelea în cari se vorbește doar de înfrânarea călugărească și de traiul în pustie. Fiecare vreme are felul ei de a sluji oamenilor și lui Dumnezeu și felul nostru de a fi folositori unul altuia și de a plăcea lui Dumnezeu, prin iubirea și ajutorul între oameni, este altul decât pe vremea aceea. La mănăstire ajunge să se roage câțiva pentru odihnirea cetitorilor și pentru iertarea oamenilor; dar, la muncă, să fim de trei ori pe câți suntem și tot n'am fi prea mulți. Muncă în bună înțelegere, economie, milă de alți oameni, suflet iertător,

pentru cine-ți face răul, acestea se cuvine să le avem astăzi, potrivit și cu învățăturile lui Dumnezeu.

Sfinții, câți se găsește în calendar, au fost recunoscuți ca sfinți de Biserică din vremuri de tot vechi. Și de atunci s'au ridicat oameni cari, prin credința, iubirea și munca lor, ar fi putut să fie așezați în rândurile fericiților.

La creștinii apuseni, cari se zic catolici, căpetenia legii lor, Papa, are dreptul, făcând cercetări amănunțite, să așeze pe cineva, după moartea lui, între sfinți. În biserică din răsărit, a noastră, nu e acest obicei. De aceea sfinții sunt dintre neamurile mai vechi decât al nostru, sau din neamurile din cari ne tragem noi. Dar din noi, ca neam deosebit, nu e nici unul, decât numai Sfânta Filofteia dela Argeș, dacă o fi fost și ea de neamul nostru.

Celui mai mare însă din strămoșii noștri, lui Ștefan-cel-Mare, i se cuvine această numire, pentru că a stăpânit cu dreptate țara și neamul lui,

pentrucă a fost darnic cu Dumnezeu, și milos cu oamenii, pentrucă a știut o jumătate de veac să domnească o țară așa încât să nu i se stingă numele.

La 10 Ianuarie (1921) se împlinesc 454 de ani de când Ștefan a bătut pe turci la Podul Înalt. Turcii erau pe atunci un neam nesățios de pradă și de stăpânire. Prăpădiseră împărăția grecilor cu Scaunul la Constantinopol și stăpânirile bulgarilor și sârbilor. Acuma dădeau de noi în calea lor. Dacă ne-ar fi biruit, iată ce-ar fi făcut: în loc de biserică ar fi fost geamie, căpiște de închinare a lor; în loc de boieri creștini, cari pe atunci trăiau ca frații cu țărani, ar fi pus spahii de legea lor păgână; în locul moșiei țaranului-ostaș ar fi fost stăpânirea spahiului aceluia, căruia toată lumea ar fi trebuit să-i stea în picioare. Dacă ar fi fost mai bine ori mai rău ca acuma, puteși judeca și d-voastră.

Ștefan a cutezat să steie împotriva oștilor turcești. Avea cu dânsul boierimea, precum și mulțimea de fă-

rani, pe cari Domnul știa să-i răsplătească pentru vitejia lor, împărțindu-le moșii din ale lui.

Erau și ceva străini ajutor. Dar ei nu veniau de hatârul nostru, ei ca să împiedece, aici, la noi, năvălirea asupra țării lor. Lupta s'a dat a patra zi după Bobotează, a treia zi după Sfântul Ioan, în anul 1475, Ștefan fiind acum om de vre-o patruzeci de ani.

Toți ostașii, cu Domnul în frunte, s'au spovedit și s'au împărtășit. Ștefan și cu ostașii săi au așteptat pe turci la un loc greu, unde era și îngustimea drumului și primejdia codrului și noroiul apelor revărsate, căci se făcuse o iarnă bună și cu moleșag. În câteva ceasuri turcii, cari se zăpăciseră dela început, ca în loc străin și înaintea unui dușman nevăzut, au fost frânți. Zile întregi, cetele lor au fost luate din urmă și prăpădite de țărani satelor vecine. De-abia o jumătate din ei să fi scăpat cu fuga prin vadurile dunărene în țara lor turcească.

Pe urmă, n'a fost bucurie ca pentru ispravă omenească. Ștefan nu biruise cu mulțimea, ci cu mintea lui și el știa că mintea omului e dela Dumnezeu. Cu post și rugăciuni el mulțumi deci lui Dumnezeu, care-i scăpase ȧara de primejdie. Și numai pe urmă s'a gândit să facă praznic pentru toți vitejii lui laolaltă, dăruind pe fiecare după isprava ce făcuse.

Nu mult după aceea au venit rușii să răscumpere pe cei prinși, făgăduind mult aur și argint pentru viața lor. Dar pe Ștefan nu l-a ispitit atâta bogăție, ci le-a zis: „Dacă sunteți așa de bogați, ce ați căutat la sărăcia noastră?“ Și a pus să-i taie pe toți. Greu lucru! Dar cine vine în țară străină să fure și munca omului, e vrednic de pedeapsă. Nu i-a bătut Ștefan cu pedeapsa lui, ci Dumnezeu i-a bătut cu mâna lui Ștefan.

Se cuvine astfel să ne aducem aminte cu toții de ziua de 10 Ianuarie 1474 și de cel care ne-a dat-o ca să trăim astăzi. Orice preot să adauge

la slujbă, pe lângă numele stăpâni-
torului de astăzi și al arhierelui și
pe al lui Ștefan-eel-Mare și Sfânt și
ale ostașilor lui căzuți pentru apă-
rarea țării.

Și fiindcă e zi de iarnă, când lumea
n'are atâta de lucru, să vie toată la
biserica, spre a se ruga, împreună
cu preotul, pentru ca sufletele acelor
să se odihnească împreună cu drepții.

XXI. Ziua Unirii, când s'a întemeiat țara noastră.

Anul trecut (1909) s'au împlinit cincizeci de ani de când trăiește țara noastră. Asta nu înseamnă că noi n'am avut țară până atunci, măcar că sunt atâția români, încă odată cât suntem noi, cari trăiesc sub stăpâniri străine și n'au, se chiamă, țara lor, ținută de dânșii după rosturi românești (așa sunt românii de sub ruși, din Basarabia, de peste Prut; românii de sub nemți, din Bucovina, dela Dorohoiu și Folticeeni în sus; românii de sub unguri, din Ardeal, peste munte și dela Vârciorova spre Apus și românii de sub sârbi, bulgari, greci și turci, de peste Dunăre). Aici unde e țara noastră de azi, România, noi n'am avut stăpânire străină de-a dreptul.

E adevărat că mai de mult, când împotriva turcilor nu putea sta nimeni, așa erau de mulți, de inimoși și de strâns legați unul de altul, ne-am învoit cu dânșii să ne răscumpărăm fara ca să putem trăi în liniște. Le-am dat atunci în fiecare an câte un dar ori peșcheș, pe care-l plătiam în bani și, pe lângă asta, fel de fel de blănuri, apoi cai, șoimi și altele pentru cei mari dela împărăție. Pe Domnii noștri trebuiau să-i primească și turcii, dar noi îi alegeam întâiu, dintre românii cari mai domnise peste noi. Mai pe urmă, s'au cam întrecut turcii și au început să ne ceară și ce nu se cuvenia, iar noi, fiind slabi, n'aveam încotro și le dădeam. Și în rosturile Domniei au prins să se amestece, trimițând dela dânșii pe cine voiau, ba, mai către sfârșit și până acum vreo sută de ani în urmă, nici nu mai căutau să fie români stăpânitorii noștri, ci se lăsau turcii cumpărați de greci ori de români înstrăinați și-i așezau stăpânitori asupra noastră.

Cum era sub oblăduitori ca aceștia, putești judeca după cămătarii și arendașii de neamul lor cari vă sug vloga și până azi. Făceau negustorie cu noi și pace bună.

Dar turcii să se așeze la noi, n'am îngăduit niciodată. Nici capiști de închinare ale lor, geamii ori moschei, n'au stat lângă bisericile noastre. Judecata a fost, pentru oricine s'a abătut la noi, tot după obiceiul românesc (de aceea se zice până astăzi: turcul plătește, fiindcă judecau românii românește și turcii nu înțelegeau nimic și rămâneau numai să plătească).

Așa a fost viața noastră cam patru sute de ani. Țară, va să zică, aveam, fiindcă aveam legea, limba, judecata și Domnia noastră. Ce bucuroși ar fi fost românii din Țara Ungurească (că românii ceilalți, din Basarabia și Bucovina, erau încă cu noi: până la 1775 cei din Bucovina și până la 1812 cei din Basarabia) dacă ar fi putut și ei să scape de lăcomia și apăsarea străinilor, de amestecul în toate celea

ale lor, plătindu-le un preț de răscumpărare în fiecare an!

Dar țara noastră atunci avea două Domnii și hotar la mijloc. De mult, acum șase sute de ani (prin urmare în anul dela Hristos 1300), se făcuse Țara-Românească de către Munteni, pe plaiurile Argeșului, unde este și acuma târgul care se cheamă Curtea-de-Argeș, adevărat Curtea domnească de pe Argeș. Să fi avut noi noroc, nu se mai ridica alt Domn în părțile moldovenești, de sus!

Dar așa, din Maramurăș, un ținut românesc de sub unguri, a venit un Vodă nou, Bogdan, care a întemeiat Țara Moldovei, în ciuda Domnilor mai vechi dela Argeș (cam o jumătate veac după întemeierea Țării-Românești).

Și așa, au fost două Domnii într'o singură țară. Una în ciuda celeilalte și una împotriva celeilalte. Adevărat că nu s'a ridicat vre-un Domn mai mare, ori la Munteni ori la Moldoveni, care să nu caute a face peste o singură țară o singură Domnie. Nu că-i

stătea numai decăt gândul ăsta în minte, dar vedea că țara e una singură și tot un neam dela un capăt la altul. Se înțelege că altfel e o țară mică de o iau toți în picioare și altfel una mare, care poate sta împotriva oricui. Că de dușmănia străinului nu scapă nici un neam: pe lume sunt prea mulți oameni. Și astfel ei se ridică în cete unii împotriva altora. Și cei de un neam țin laolaltă, iar mai tare e neamul care are o singură țară, fiindcă acolo tot neamul poate sta împotriva încălcării străine.

De când s'a ridicat un fecior de țăran, Tudor, din satul Vlădimiri, în părțile Mehedințului, împotriva străinilor ce ne copleșiau și împotriva nedreptății care ne înăbușia, turcii au prins a trimite iar Domni români, firește tot doi, unul la București, altul la Iași, fiind hotar la Milcov, ca de demult. (De când s'a ridicat Tudor și l-au omorât grecii, sunt aproape o sută de ani; de acum în unsprezece ani se împlinește veacul). De

atunci și mai mult căutau Moldovenii și Muntenii să fie împreună. Nu-i osebăia altceva decât stăpânirea, românească de-o parte, românească de alta, dar osebite. Boierii cei tineri s'au hotărât atunci să facă unirea celor două țări.

Tinerii aceia erau oameni de ispravă, cari nu prea samănă cu domnii cei mari de azi. Erău oameni bogăți, cu moștenire dela părinți și o cheltuiau toată, fără părere de rău, pentru binele neamului. Pe când acuma, cum știți, doar se ridică omul gol, golul și ajunge bogat pe spinarea obștii. Tineretul de atunci nu făcea cărdășie pentru câștig, ci încheia legătură sfântă drept frățească pentru izbânda gândului celui bun și pentru folosul tuturor.

Ajunseseră tinerii aceia de erău acuma bărbați în toată firea când i-a ajutat Dumnezeu să aibă izbândă. Cine nu li-a stat în cale? Turcul, care era deprins să ne vadă slabi înaintea

lui, rusul care ne luase Basarabia și ar fi vrut să dea pe mâna caza-cilor Moldova toată, neamțul din Austria care luase Bucovina și-i fugia gândul și la pământul moldovenesc și la cel muntenesc, care ar fi ajuns atunci tot sub jugul ungarilor, sub care asudă muncă de robi românii de dincolo. Și alte țări mari din lume cari aveau alte interese decât noi, nu ne lăsau să ne unim.

Și erau boieri mari, bogați și răi, cari stăteau împotriva gândului celui bun. Pe unii îi ameția pofta de Domnie, Așa a fost mai ales cu Mihai Sturza, care mai domnise în Moldova (și și-a făcut pomană cu noi de ni-a dat pe jidani, aducându-i pe bani din alte țări). Și se țineau după al de Mihai Sturza toți cumpărații, toate sufletele vândute, cari au fost destule.

A fost un noroc pentru oamenii cei buni că trăia atunci între dânșii Cuza-Vodă, cel neuitat pentru voi. Trebuia un Domn nou pentru Țara

cea nouă, una singură dela Dorohoiu la Severin și de unde să-l ia? Se cerea să fie voinic și frumos la înfățișare, dulce la graiu, îndrăzneț la faptă, în stare să îngrozească pe cei răi și să mângăie pe cei buni, tare cu cei tari, blând cu cei blânzi. Și tocmai așa se întâmplase să fie el. Era boier din dreaptă boierie românească și unul din înaintașii lui perise de călăul grecilor. Invățase carte prin Apus și stătuse și el împotriva lui Mihai Sturza, fiind surghiunit și silit să rățăcească prin lume. Avea starea lui și nu-i trebuia banul nimănui. Intrase în oaste și era unul dintre cei mai falnici ofițeri ai ei; de câteva luni oastea moldovenească asculta de dânsul.

Țările cele mai mari din Apus se învoiseră acum să ne unim, măcar câte-cât. Dar ele țineau, ca să nu se supere tureii și nemții mai ales, să avem tot doi Domni. Moldova trebuia să aleagă întâi Domnul ei și pe urmă Muntenia alt Domn. Dacă s'ar fi ales Mihai Sturza, Muntenii nu l-ar fi vrut

nici decât, fiindcă aveau și ei Domni mai vechi, scoși din Scaun, ca Bibescu și Știrbei.

Va să zică, un om nou trebuia să se aleagă la lași. Și, când s'a ales Cuza, tinerii din amândouă țările s'au învoit ca tot Cuza să fie ales și la București. La 5 Ianuarie 1859 Cuza și-a început Domnia moldovenească, zicându-și Alexandru Ioan-Vodă, după numele lui și al tatălui său. Dar la 24 Ianuarie și alegătorii din București tot pe el l-au ridicat Domn și pentru țara ceealaltă. Și atunci, în ciuda oricui, dacă a fost numai un Domn, a fost și numai o țară. Peste câțva timp i s'a dat și numele: România, adică Țara Românilor (și băgați de seamă: numai a Românilor).*)

*) Ca să vă aduceți aminte: La anul 1300: Basarab-Vodă dela Argeș întemeiază Țara-Românească.

La anul 1360: Bogdan-Dodă dela Baia întemeiază Moldova.

La anul 1859: se alege Cuza-Vodă, Domnul României.

Gândiți-vă la Cuza-Vodă, pe care cei buni l-au ridicat și cei răi l-au doborât, gândiți-vă la fapta lui cea bună și la jignirea ce i s'a adus prin răsturnarea lui înainte de vreme și spuneți din adâncul sufletului vostru în ziua aceasta a Unirii: veșnică să-i fie aducerea aminte!

CUPRINSUL.

I. Poezii.

	<u>Pag.</u>
Urare de Anul-Nou 1917. (Dinastiei românești)	9
Înainte	13
Nu ne uitați!	14

II. Articole.*)

Religie.

I. O rugăciune pe care trebuie s'o facem și astăzi	16
II. Ce sânt posturile?	18
III. Buna Vestire a neamului (Sf. Maria)	22
IV. Și voi veți învia! (Paștile)	26
V. Îngrijiți de bisericii!	31
VI. Sfânta Duminecă	33

Curățenie.

VII. Să fim curați! (trupește)	35
--	----

Omenie.

VIII. Țară de ucigași? (contra bătailor, uciderilor)	37
--	----

*) Publicate mai întâi în „Neamul Românesc pentru Popor“, revistă pentru popor.

Lucrul câmpului. Gospodărie.

Pag.

IX. Grija la sămănat	39
X. Ce ne învață alții	40
XI. Bielșug	42
XII. Un sat model. (Grozești în Bacău)	44
XIII. Plânge pământul!	47
XIV. Clădiți cât e pace și bielșug!	49

Luxul.

XV. Păcat de câștig!	51
--------------------------------	----

Comunismul.

XVI. Uneltiri comuniste	53
-----------------------------------	----

Invențiile.

XVII. Ce „n'am apucat": Sborul omenesc	55
--	----

Frații din America și Rusia.

XVIII. Locuri neacoperite	59
XIX. Ce înțeleg oamenii apăsați	61

Istorice.

XX. Un hram românesc: Ziua lui Ștefan Vodă	63
XXI. Ziua Unirii, când s'a întemeiat țara noastră	69

